

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejski

w sprawie **R. G.**

skazanego z art. 279 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 7 lutego 2024 r.,

wniosku obrońcy skazanego o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego R. W. od rozpoznania sprawy III KK 499/23,

na podstawie art. 42 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł:

nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

W dniu 14 listopada 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy skazanego R. G., którym na podstawie art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. wniósł o wyłączenie SSN R. W. od udziału w sprawie zawisłej przed Sądem Najwyższym pod sygn. akt III KK 499/23. Zdaniem obrońcy jest on osobą powołaną na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie Krajowej Rady Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3), przez co nie daje gwarancji niezawisłości i bezstronności, a jego ewentualny udział w rozpoznaniu przedmiotowej sprawy będzie skutkował uchybieniem wskazanym w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Analiza uzasadnienia złożonego wniosku wskazuje, że znacząca większość argumentacji została oparta na motywach uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20, OSNKW 2020, nr 2, poz. 7). Ponadto, obrońca

wniósł także o rozpoznanie przedmiotowego wniosku przez Sąd Najwyższy w składzie z udziałem wyłącznie osób powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego w trybie sprzed wskazanej wyżej wskazanej nowelizacji, albowiem w jego ocenie ewentualny udział w toku rozpoznania złożonego wniosku osób, których procedura powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego jest obarczona tą samą wadą proceduralną jak w przypadku SSN R. W., sprawiłaby, że w istocie osoby te stałyby się „sędziami we własnej sprawie”, a postanowienie wydane w takim składzie również byłoby obarczone uchybieniem opisanym w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego nie zasługiwał na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności odnosząc się do oparcia przez obrońcę racji złożonego wniosku na uchwale trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20, OSNKW 2020, nr 2, poz. 7), wskazać wyraźnie należy, że wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20 (OTK-A 2020, nr 61) ww. uchwałę uznano za niezgodną z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP; art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPCz. W związku z powyższym, z dniem ogłoszenia rzeczonoego wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie wywiera ona skutków prawnych polegających na związaniu jej treścią składów orzekających Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Żaden organ nie posiada uprawnień do weryfikacji oraz nierespektowania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2021 r., sygn. I NZP 1/21, LEX nr 3159005; postanowienie SN z dnia 23 września 2021 r., IV KZ 37/21, LEX nr 3227241; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2021 r., IV KO 86/21, LEX nr 3251718; wyrok SN z dnia 19 maja 2023 r., I KA 4/23, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”; postanowienie SN z dnia 2 lutego 2024 r., III KK 439/23, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”). Zatem udział w składzie sądu osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej

Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie musi automatycznie zostać potraktowany jako bezwzględna przyczyna odwoławcza. W tym zakresie ukształtowały się bowiem odmienne linie orzecznicze. O ile pierwsza z nich tego rodzaju sytuacje nakazuje rozpatrywać jako nienależytą obsadę sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 18 listopada 2020 r., IV KK 290/20, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”; postanowienie z dnia 17 marca 2021 r., I KK 28/21, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”; postanowienie z dnia 18 listopada 2021 r., V KK 475/21, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”; postanowienie z dnia 6 kwietnia 2022 r., V KK 491/21, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”; uchwała SN z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, nr 6, poz. 22; postanowienie SN z dnia 14 lipca 2022 r., V KK 54/22, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”; postanowienie SN z dnia 14 lipca 2022 r., III KK 115/22, Supremus; wyrok SN z dnia 26 lipca 2022 r., III KK 404/21, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”; postanowienie SN z dnia 31 sierpnia 2022 r., II KK 85/22, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”), o tyle według drugiej kwestie te należy rozważać w kategoriach innego rażącego naruszenia prawa (*vide* m.in. postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2021 r., II KZ 46/21, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”; postanowienie SN z dnia 12 lipca 2022 r., III KK 222/22, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”; postanowienie SN z dnia 3 listopada 2022 r., V KK 660/21, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”; postanowienie SN z dnia 30 listopada 2022 r., II KK 468/21, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”; postanowienie SN z dnia 28 grudnia 2022 r., IV KK 477/22, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”; postanowienie SN z dnia 28 grudnia 2022 r., III KS 73/22, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”).

Ponadto godzi się zauważyć, że podstawą wyłączenia sędziego w oparciu o art. 41 § 1 k.p.k. może być jedynie okoliczność faktyczna, która uzasadnia wątpliwość co do jego bezstronności. Przesłanki takiej nie stanowią natomiast same kwestie ustrojowe związane z powołaniem sędziego i to niezależnie od tego w jakim okresie i z jakimi ułomnościami w procedurze nominacyjnej doszło to tego

powołania (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 21 czerwca 2023 r., IV KK 460/19, LEX nr 3598209; postanowienie SN z dnia 31 października 2023 r., V KK 358/23, LEX nr 3621120). Podnoszone zarzuty nie mogą mieć bowiem charakteru abstrakcyjnego i odnosić się do całych grup powołanych sędziów. Zatem oparcie wniosku o wyłączenie sędziego na ocenie strony, czy jej obrońcy, co do sposobu ukształtowania Krajowej Rady Sądownictwa w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, na której to wniosek Prezydent RP powołał tego sędziego, bez wskazania jakie konkretne postąpienia w procedurze nominacyjnej, powodują brak bezstronności lub niezależności tego sędziego, nie stanowi podstawy do przyjęcia, iż w sprawie zachodzą okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie (*vide* postanowienie SN z dnia 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22, LEX nr 3600648). Do tego rodzaju okoliczności faktycznych należą określone wypowiedzi sędziego w toku procedury konkursowej czy inne zachowania mogące rzutować *in concreto* na jego obiektywizm. Niemniej jednak obrońca skazanego nie podnosi tego rodzaju okoliczności w odniesieniu do SSN R. W., poprzestając na wykazywaniu wadliwości samej procedury nominacyjnej.

Zaprezentowana wykładnia przepisu art. 41 § 1 k.p.k. pozostaje również zgodna z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, który wyrokiem z dnia 4 marca 2020 r., sygn. akt P 22/19, uznał, że „[a]rt. 41 § 1 w związku z art. 42 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30), stosowany odpowiednio na podstawie art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 75) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84, 609, 730 i 914 oraz z 2020 r. poz. 190), jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”. Stanowisko odmienne skutkowałoby *de facto* przyznaniem władzy sądowniczej uprawnienia do podważania powołań sędziowskich, co jest niedopuszczalne.

Przedstawione stanowisko wspiera również brzmienie art. 29 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, dodanego ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1259), który stanowi wprost, że okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności. Zresztą, skoro ustawa o SN w sposób szczególny reguluje badanie kwestii bezstronności sędziego w kontekście okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego oraz jego postępowania po powołaniu (*vide* art. 29 ustawy o SN), to w tym zakresie stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 41 § 1 k.p.k., wyłączając możliwość badania określonych w niej przesłanek w ogólnej procedurze (por. postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2023 r., sygn. akt V KK 485/21, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”). Godzi się zauważyć, że obrońca skazanego jako profesjonalista miał świadomość istnienia wskazanej procedury, która zresztą była sygnalizowana w zawiadomieniu o składzie Sądu Najwyższego, a z której ostatecznie nie skorzystał.

Warto także dodać, że TSUE w wyroku z dnia 9 lipca 2020 r., C - 272/19, VQ przeciwko Land Hessen, w pkt 54, wskazał, że sam fakt, iż władze wykonawcze lub ustawodawcze uczestniczą w procesie mianowania sędziego, nie może prowadzić do powstania zależności sędziego od tych władz, ani do wzbudzenia wątpliwości co do jego bezstronności, jeżeli po mianowaniu zainteresowany nie podlega żadnej presji i nie otrzymuje instrukcji w ramach wykonywania swoich obowiązków (zob. postanowienie SN z dnia 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22, LEX nr 3600648). Wnioskodawca w żaden sposób nie uprawdopodobnił, że taka sytuacja zachodziła w stosunku do sędziego SSN R. W. Nie jest nią także wskazanie, że w innych sprawach Sąd Najwyższy stwierdzał istnienie podstaw do wyłączenia SSN R. W. Uzasadnione wątpliwości co do bezstronności dotyczą bowiem konkretnej sprawy. Ta zaś nie tylko nie ma żadnego zabarwienia politycznego, lecz dotyczy typowych przestępstw przeciwko mieniu i posiadania narkotyków.

Reasumując, okoliczności podniesione we wniosku obrońcy skazanego nie mogły skutkować wyłączeniem SSN R. W. od rozpoznania sprawy III KK 499/23, co

skutkowało jego nieuwzględnieniem w oparciu o art. 42 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario*.

Jedynie na marginesie należy zauważyć, że przepis art. 41 § 1 k.p.k. nie przewiduje możliwości wyłączenia sędziego *in abstracto*, a dotyczy jedynie wyłączenia sędziego, który jest wyznaczony do rozpoznania sprawy (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 16 marca 2010 r., WO 4/10, OSNwSK 2010, nr 1, poz. 567; postanowienie SN z dnia 21 czerwca 2012 r., III KO 34/12, OSNKW 2012, nr 11, poz. 116; postanowienie SN z dnia 14 grudnia 2016 r., III KO 99/16, LEX nr 2166385). Oznacza to, że nie można wyłączyć na tej podstawie sędziów niejako „na przyszłość”, a więc pod warunkiem, że zostaną wyznaczeni do składu rozpoznającego daną sprawę. Z tych też względów słusznie podnosi się, że sędziowie wymienieni we wniosku o wyłączenie wszystkich sędziów danego sądu, którzy nie zostali wyznaczeni do rozpoznania sprawy, mogą rozpoznać ten wniosek, gdyż wniosek o wyłączenie od udziału w sprawie ich bezpośrednio nie dotyczy (postanowienie SN z 21.06.2012 r., III KO 34/12, LEX nr 1212385). Przedmiotowa sprawa o charakterze incydentalnym została przydzielona zarządzeniem nr 1/44/2023 Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej z dnia 15 listopada 2023 r. i od tego czasu strony miały możliwość złożenia stosownego wniosku w odniesieniu do sędziego wyznaczonego do jej rozpoznania, czego nie uczyniły. Co się zaś tyczy twierdzenia obrońcy, iż orzekanie w przedmiocie niniejszego wniosku przez sędziego, względem którego podnoszone mogą być tożsame okoliczności co do SSN R. W. będzie orzekaniem „we własnej sprawie”, to jest ono dalece chybione. We wskazanym wypadku sędzia nie orzeka „we własnej sprawie”, chociażby z tego powodu, że okoliczności „jego sprawy” nie są przedmiotem tego postępowania. Podstawę wyłączenia z powodu okoliczności powoływanej przez obrońcę stanowi art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., a wszelkie próby przenoszenia jej na płaszczyznę art. 41 § 1 k.p.k. uznać należy za błędne i niedopuszczalne.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[J.J.]

[ał]

